Finn Külügyi Intézet / Ulkopoliittinen Instituutti (UPI)

Finnország legjelentősebb, külügyi kutatóintézete 1961-ben alakult meg Helsinkiben. Évtizedeken át az államtól függetlenül működött, az 1990-es évekig csak másodállású alkalmazottakkal dolgozott. 2006 óta a finn parlamenthez tartozik, azonban továbbra is őrzi szakmai önállóságát. 2006-ban részben a nevét is megváltoztatta. Az átszervezés személyi változtatásokkal is járt, befolyásolta a kutatási tevékenység fókuszát is, hiszen az átszervezés egyik fő célja az Európai Unió szakpolitikáinak vizsgálatára is képes kutatóintézet létrehozása volt. A parlament befolyása elsősorban pénzügyi kérdésekben, illetve az elnökség kinevezésében nyilvánul meg, illetve parlamenti képviselők is részt vesznek a tanácsadó testület munkájában is, melynek feladata az intézet működésének felügyelete. Az intézet saját magát független agytrösztként („think tank") definiálja, nyilatkozatai szerint a parlamentre alapvetően mint finanszírozóra tekintenek.

Az intézet kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik, ez látszik a külföldi szaktekintélyekből álló tudományos tanácsadó testület működéséből és a projektek, illetve a partnerek széles skáláján is.

Az intézet elnökségének vezetője jelenleg Antti Tanskanen finn közgazdász, tiszteletbeli miniszter. Az intézet kinevezett igazgatója 2007-től (tehát nem sokkal az átszervezést követően) Raimo Väyrynen professzor, hazájában és nemzetközi téren egyaránt ismert szakértő a nemzetközi kapcsolatok területén.

Az intézet mozgásterét meghatározza az államhoz való szorosabb kötődése, ugyanakkor mindez a skandináv politikai kultúra ismeretében nem feltétlen jelent direkt beavatkozást és átmeneti politikai érdekek által vezérelt projekteket. Az intézet kutató munkája jelentős mértékben támaszkodik a gyakorlati alapokra, igyekszik az alkalmazott szakpolitikák (policy) terén kutatásokat végezni. Kiemelt szerepet játszik az intézet munkájában az Oroszország-kutatás, amelynek gyökereit az orosz–finn közös történelmi múlt számos összetevőiben és Finnország geopolitikai helyzetében kell keresnünk. Finnországban az 1980-as évektől kezdve igen jelentős, önálló diszciplínává nőtte ki magát az Oroszország- és Kelet-Európa-kutatás.

Kutatásai során az intézet – a fentiek fényében – elsősorban Oroszországra, illetve a globális ökológiai problémák kezelésére, illetve az EU működésével kapcsolatos kérdésekre fókuszál. A hosszú távon futó programokon az intézet egyes munkatársai által alakított állandó csoportok dolgoznak.

Az EU-kutatás meghatározó pontja a többi EU-ország hasonló profilú kutatási intézményeivel való szoros együttműködés. Az *EU-27 Watch* program keretein belül rendszeresen végeznek kutatásokat minden tagországban a közösség működésével kapcsolatos aktuális kérdésekben.

A világrend átalakulását elemző kutatási projekt tevékenysége elsősorban rendezvények, konferenciák szervezésében merül ki, inkább a tudományos elit párbeszédének szervezőjeként, mint szakmai kiadványok „előállítójaként". A csoport fő kutatási területe Kelet–Ázsia, Kína felemelkedésének kérdése a világgazdaságban. Koordinátoruk Matti Nojonen.

A globális ökopolitikai kérdésekkel foglalkozó projekt elsősorban regionális irányultságú, a Balti-tenger és az Északi Sark területét érintő nemzetközi kérdések, valamint a klímaváltozás kihívásai képzik a kutatás magját, amelynek keretein belül szintén jelentős az orosz viszonylat. A program keretein belül vizsgált részterüle-

tek érintik kyotói jegyzőkönyv vállalásaival kapcsolatos témákat is.

Az Oroszországgal kapcsolatos regionális és európai szintű kutatásokat végző csoport az EU–Oroszország viszony szakpolitikai kérdéseitől kezdve Oroszország globális szerepén át a közép-európai államok orosz kapcsolatait vizsgáló projektekig terjed.

Az intézet legfőbb kiadványa a havonta (sajnos csak finn nyelven megjelenő) *Ulkopolittiika* című negyedévente megjelenő folyóirat, emellett a kutatási programoknak megfelelően rendszeresen bocsát ki az intézet jelentéseket és összefoglaló tanulmányokat, melyek angol nyelven is hozzáférhetőek. Angol nyelvű tanulmányaikat három sorozatban találhatjuk, melyek elsősorban terjedelemben és célcsoport szerint különböznek. A rövidebb bevezető tanulmányok (Briefing Paper) elsősorban szakpolitikai kérdésekben nyújtanak útmutatást, míg a hasonló terjedelmű szakmai tanulmányok (Working Paper) inkább a tudományos közösségnek szólnak. A harmadik kategóriába tartozó jelentések (Report) nagyobb terjedelmű, átfogó anyagok, a fő kutatási programokhoz kapcsolódóan. A kiadványok közül szinte mindegyik letölthető az intézeti honlapról is.

Az intézet nagy hangsúlyt helyez a célcsoportokkal való hatékony, közvetlen kommunikációra, a távolságtartó szakmai intézményi kereteken való túllépésre. Ennek szemléletes példája az alkalmazottak által a honlap keretein belül vezetett blog, amelyen a jelentésekhez és kiadványokhoz képest rövidebb terjedelemben és közvetlenebb módon oszthatják meg az intézet kutatói aktuális munkájuk témájával kapcsolatos észrevételeiket a nagyközönséggel. A technikailag biztosított kommentálási lehetőség több alkalommal érdekes szakmai vitákhoz is vezethet az online-felületen. Az intézet szakmai hitelességét szintén alátámasztja az alkalmazott külföldi munkatársak nem kifejezetten jelentős, de elfogadható létszáma. Köztük elsősorban az angolszász és orosz nyelvterületről érkezettek dominálnak.

A szakmai közösség utánpótlását biztosítandó, az intézet munkájában fontos szerep jut a fiatal diplomás szakértőknek, Phd-programjaik kiegészítéseként. Az intézet teljes kutatói állománya jelenleg harminc fő körül mozog.

Az intézet szakmai tevékenységéből némiképpen hiányzik a szomszédos országoktól eltérő módon a „skandináv dimenzió”, ezt nemcsak ellensúlyozza, de a karakterisztikát is meghatározza az orosz témakör iránti súlyozott figyelem.

Konkrét külpolitikai kérdésekben az intézet érzékelhetően képes politikai függetlenségének megőrzésére, így több tanulmányukban találhatunk a kormányzatéval – természetesen a szofisztikált, skandináv közbeszéd feltételeivel összhangban – némiképpen ellentétes állításokat. Jó példa erre a Finnország NATO-tagságával kapcsolatos vita, ahol az intézet munkatársai a kollektív védelem fontosságát és kölcsönös jelentőségét emelték ki, míg a védelmi miniszter nyilatkozata alapján a kormányzat elsődlegesen az EU által nyújtandó biztonsági garanciákat részesíti előnyben a NATO-tagsághoz képest.

Az intézet nemrég váltott honlapot, korábbi publikációik és kiadványaik hozzáférhetőek az előző online-felületen is. Az intézeti honlap a Finnországban megszokott rendelkezéseknek megfelelően angol és finn nyelv mellett svédül is elérhető, könnyen kezelhető, áttekinthető információforrás.

(Dina Mátyás)

Források

Az intézet honlapja: http://www.upi-fiia.fi
Az intézet korábbi honlapja: http://upi.customer.verkkovaraani.fi/
Helsingin Sanomat – angol nyelvű online kiadás:
http://www.hs.fi/english/article/FIIA+no+wartime+help+for+Finland+without+NATO/1135232539053
Väyrynen professzor életrajza:
http://www.uottawa.ca/associations/balkanpeace/bio/vayrynen.html
Az intézet rövid bemutatása:
http://www.euromesco.net/index.php?option=com_content&task=view&id=29&Itemid=39&lang=en
http://ec.ut.ee/nbrn/index.php?Itemid=1&id=21&option=com_content&task=view
Waldemar Melanko: *A Few Remarks on Russian and East European Studies in Finland* http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/coe21/publish/no7/08melanko.pdf)
Antti Tanskanen beiktatási beszéde: *http://www.upi-fiia.fi/assets/events/Minister_Tanskanen_s_Speech.pdf*
E-mail interjú Ville Hulkkonennel, a FIIA munkatársával. 2009.03.31.